

Danuta Konieczka-Śliwińska

Międzynarodowa konferencja naukowa Wzajemny obraz sąsiada w polskich i czeskich podręcznikach szkolnych, Ostrawa, 24–25 maja 2013 roku

---

Historia Slavorum Occidentis 2(5), 179-181

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Międzynarodowa konferencja naukowa „Wzajemny obraz sąsiada w polskich i czeskich podręcznikach szkolnych”, Ostrawa, 24–25 maja 2013 roku

W dniach 24–25 maja 2013 roku pod patronatem Konferencji Rektorów Uniwersytetów Śląskich odbyła się na Uniwersytecie Ostrawskim polsko-czeska konferencja naukowa poświęcona analizie szkolnej narracji podręcznikowej, pod hasłem „Wzajemny obraz sąsiada w polskich i czeskich podręcznikach szkolnych”. Organizatorami konferencji byli: Uniwersytet Ostrawski, Konsulat Generalny RP w Ostrawie, Kongres Polaków w Republice Czeskiej oraz Polsko-Czeskie Towarzystwo Naukowe. W skład Komitetu Programowego weszli doc. PhDr. Blažena Gracová CSc. z Uniwersytetu Ostrawskiego (jako przewodnicząca), dr Ryszard Gładkiewicz z Uniwersytetu Wrocławskiego (wiceprzewodniczący Polsko-Czeskiego Towarzystwa Naukowego), prof. dr hab. Zenon Jasiński z Uniwersytetu Opolskiego, mgr Marta Kmiot' z Centrum Pedagogicznego dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszynie oraz PhDr. Denisa Labischová, PhD, z Uniwersytetu Ostrawskiego.

Zasadniczą część konferencji, odbywającą się w piątek 24 maja, poprzedził panel Komitetu Programowego, zorganizowany dzień wcześniej o godz. 17.00 z udziałem zaproszonych gości. Tematyka panelu dotyczyła dwóch istotnych zagadnień: koncepcji upowszechniania i zastosowania wyników konferencji wraz z programem kontynuacji polsko-czeskich analiz podręczników szkolnych oraz wybranych zagadnień porównawczej analizy podręczników szkolnych. W dyskusji wzięli udział m.in. doc. RNDr. Tadeusz Siwek CSc. i PhDr. Józef Szymeczek – obaj z Uniwersytetu Ostrawskiego, prof. PhDr. Zdeněk Beneš CSc. z Uniwersytetu Karola w Pradze oraz dr hab. Danuta Konieczka-Śliwińska z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jednym z kluczowych wniosków zgłoszonych podczas panelu Komitetu Programowego była pilna potrzeba podjęcia starań w celu powołania polsko-czeskiej komisji podręcznikowej, nawiązującej do innych tego typu gremiów, działających zarówno w przestrzeni polsko-niemieckiej, polsko-litewskiej czy polsko-rosyjskiej, ale także wcześniejszych komisji podręcznikowych zajmujących się analizą polskich i czeskich podręczników szkolnych.

Główne obrady konferencji odbywały się w auli Uniwersytetu Ostrawskiego w piątek 24 maja oraz przed południem w sobotę, 25 maja. Łącznie wygłoszono 18 referatów, po dziewięć wystąpień każdej ze stron (polskiej i czeskiej). Prelegenci reprezentowali zarówno ośrodki naukowe w Polsce

i w Republice Czeskiej (Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Akademię Jana Długosza w Częstochowie, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Ostrawski, Uniwersytet Masaryka w Brnie, Uniwersytet Śląski w Opawie, Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu, Uniwersytet Karola w Pradze), jak i instytucje edukacyjne (m.in. szkołę gimnazjalną w Ostrawie, Centrum Pedagogiczne dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszyne).

Pierwszy dzień obrad zaplanowano jako cykl swoistego rodzaju dwugłosów prezentujących wybrane zagadnienia z punktu widzenia badań prowadzonych zarówno w Polsce, jak i w Republice Czeskiej. W ten sposób przedstawiono problem wzajemnego obrazu Polaków i Czechów oraz dziejów obu państw w podręcznikach historii (m.in. wystąpienie prof. Jaroslava Vaculíka i doc. Františka Čapka na temat podręczników dla szkoły podstawowej), w świadomości polskich i czeskich studentów (referaty prof. Barbary Kubis i PhDr Denisy Labischovej), w programach nauczania i podręcznikach szkolnych z zakresu literatury (prezentacja wyników badań przez dr Danutę Kocurek i mgr Natalię Ruman oraz mgr Martina Tomáška i doc. Libora Martinka), w podręcznikach dla wiedzy o społeczeństwie (w Polsce – dr Barbara Grabowska) i edukacji społeczno-obywatelskiej (w Republice Czeskiej – PhDr Antonín Staněk) oraz w podręcznikach do nauczania geografii (interesujące wystąpienia polskich doktorantów mgr. Kordiana Gawlika i Zbigniewa Wolaka oraz czeskich studentów Lukáša Chřibeka, Michala Gilla i Lenki Kuthanovej). Wprowadzenie do wspomnianych rozważań stanowił obszerny referat prof. dr. hab. Adama Suchońskiego na temat podręczników historii jako źródła informacji o sąsiednim narodzie, przygotowany na kanwie wieloletnich badań profesora poświęconych podręcznikom europejskim i sposobom prezentacji w nich dziejów poszczególnych narodów. Uzupełnieniem prezentacji możliwości i metod analizy podręczników historii był również referat doc. Blaženy Gracovej omawiający wyniki badań nad obrazem Polski i Polaków w czeskich podręcznikach historii. Niezwykle ciekawym elementem tej części obrad były kilkukrotne dyskusje pomiędzy wystąpieniami prelegentów, zwracające uwagę zwłaszcza na istotny problem uściślenia znaczenia poszczególnych pojęć, które po obu stronach granicy mogą być rozumiane odmiennie. Podkreślano także potrzebę podjęcia systematycznych badań nad podręcznikami polskimi i czeskimi w odniesieniu do tych samych zagadnień (tzw. badania krzyżowe) oraz konieczność wypracowania jednolitej metodologii badań.

Drugi dzień obrad konferencji wypełniło pięć wystąpień prezentujących zagadnienia powiązane z problematyką podręcznikową, szeroko rozumianą edukacją oraz materiałami dydaktycznymi. Głos zabrał w tej części m.in. Petr Šimíček, nauczyciel z Gimnazjum im. Olgi Havlovej w Ostrawie, omawiając możliwości wykorzystania internetowego portalu „Moderní dějiny” w poznawaniu dziejów sąsiadów. Mgr Marta Kmiet’ zaprezentowała z kolei szeroki wybór materiałów dydaktycznych z zakresu edukacji regionalnej, przygotowanych w ramach transgranicznych projektów polsko-czeskich w Centrum Pedagogicznym dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszyń. Prof. dr hab. Alina Szurek-Boruta przedstawiła wyniki badań porównawczych nad sposobami spędzania wolnego czasu przez młodych Polaków i Czechów, zaś dr Maciej Janik omówił miejsce i rolę problematyki czeskiej i stosunków polsko-czeskich w polskiej dydaktyce źródła historycznego na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej. Całość rozważań konferencyjnych podsumował swoim wystąpieniem prof. Zdeněk Beneš, zwracając uwagę na formalne i merytoryczne aspekty konstruowania narracji podręcznikowej z punktu widzenia (między)narodowego.

Konferencji towarzyszyła ponadto prezentacja pierwszego tomu opracowania zbiorowego pod redakcją Zenona Jasińskiego i Bogdana Cimały pt. *Leksykon Polaków w Republice Czeskiej i Republice Słowackiej*, wydanego przez Instytut Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Opolskiego w 2012 roku. W sobotę 25 maja odbyło się również Walne Zgromadzenie Polsko-Czeskiego Towarzystwa Naukowego, podczas którego Zarząd przedstawił sprawozdanie z dotychczasowej działalności oraz projekt planu na lata 2013–2014.

Podczas obrad Walnego Zgromadzenia PCzTN w Ostrawie w ramach propozycji do planu perspektywicznego do końca kadencji w roku 2015 zgłoszono m.in. kontynuację porównawczej analizy polskich i czeskich podręczników szkolnych. Wyłoniono wówczas polsko-czeski zespół ds. podręczników szkolnych, który otrzymał zadanie wypracowania płaszczyzny współpracy i zakresu wspólnych badań. Już po zakończeniu obrad w Ostrawie, na czele tego zespołu stanęły jako współprzewodniczące: doc. Blažena Gracová z Uniwersytetu w Ostrawie oraz dr hab. Danuta Konieczka-Śliwińska z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Pierwsze spotkanie polsko-czeskiego zespołu ds. podręczników szkolnych zaplanowano na 14–15 kwietnia 2014 roku w Instytucie Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.